

PETLICA (12) *sb f*

petlica (6), **petlica** (1), *petlica a. petlica* (5); *petlica BibRadz* (2), *OrzRozm* (2), *Mącz*, *RejZwierc*; *petlica OrzQuin*.

e jasne.

pl N *petlice* (2). \diamond *G* *petlic* (2). \diamond *A* *petlicę* (1). \diamond *I* *petlicami* (6); *-ami* (1), *-(a)mi* (5). \diamond *L* *petlicach* (1).

Sł stp brak, Cn: petlica, Linde XVI – XVIII w.: petlica.

1. *Pętelka z tkaniny lub metalu (nierzadko szlachetnego) stanowiąca część zapięcia lub przybranie szaty; laqueus PolAnt; clavus, nodulus, nodus Cn* (9) : *BibRadz* I 46b; [Pięć opon będą śpinane iedną z drugą [...]. A będą do nich petlice Hiacyntowe/ po kráioch kázdey opony przypráwione ku zápinaniu *BibRadz Ex* 26/4; kamizelka [...] z pętlícami i z tkanicami około dołu *InwMieszcz* 1575 nr 200, 1561 nr 97, 1573 nr 178].

W połączeniu szeregowym (1): Tákże też owy rozliczne *petlice/ ftrzoki/ knáfle wymyflne/ dziwne íznury á v nich kutały/ á kthoby íe tego náliczył RejZwierc* 58; [*MetrKor* 1581 129/64].

Wyrażenia: »*petlice jedwabne, [jakiego] jedwabiu*« (2:1): *Christoff zyemyanyn chodzi wołtrodomlkyey suknyey czarney dlugy spethliczamy czarnego yeduabyu LibMal* 1547/128; *WyprKr* 81v, 90v; [*InwMieszcz* 1576 nr 211].

»*petlice srebrne*« (1): *yfch Brathu íwemv Baccalarzevi [...] pyethlicze írebrne vkradl LibMal* 1547/129.

»*petlice złote*« (1): [...] *azvke sarlathną czerwoną szatlassem i spethliczami zlothemí. ZapMaz III* G 113v.

Szeregi: »*haczki i petlice*« (1): *Kortyn iedennańcie włofiánych ktorych ízesć z piącią ípinano haczkámi y pętlícámi BibRadz* I 46a.

»*petlice albo knefliki*« (1): *Clavata vestimenta, Odzienie s pętlícámi álbo s kneflikámi. Mącz* 56d.

2. *To, czym się pęta kogoś, więzy [w pl]* (3) :

W porównaniu (1): *á íá Polak íáko Orzeł bes pętlíc/ ná íwoiéy przyrodzónéy/ pod Królem íwym buiam íwobodzie. OrzQuin* Q4v.

Przen (2) : *W pętlícach nas Orzeł POLńki siedzi/ áby nam niebuiał po Polńce íákoby chćiał ktore petlice one íą w Polńce duńze OrzRozm* L3v.

Synonimy: 2. *kajdany, okowa.*

Cf **PĘTO**